

Ši publikacija primena parlamentinių partijų lyderių, reikšmingų organizacijų vadovų paskelbtus siekius ir įsipareigojimus, 2002 m. gruodžio mėn. nustatant perspektyvinius valstybės raidos prioritetus, kurie neabejotinai turėjo [turi] būti siejami su įstatymų leidybos procesu.

Nacionaliniam susitarimui* sukako dešimt metų. Dokumento originalas po ceremonijos Seimo rūmuose yra atitekęs kiekvienam pasirašiusiajam – taigi jo teisė [pareiga?] buvo pateikti savo organizacijai saugoti. Parašai turi svarbios reikšmės – nepriklausomai nuo politinių jėgų pavadinimų kismo – dar daug Susitarimo dalyvių veikia, veiks Lietuvos politinėje scenoje ir 2013 m., ir vėliau. Verta pacituoti: „*Parengus ir pasirašius Nacionalinį Susitarimą, bendras darbas nesibaigia. Pasirašantieji šį Nacionalinį Susitarimą sutaria, kad Susitarimo komitetas, į kurį įeina visų šį Susitarimą pasirašiusių organizacijų atstovai, tęs darbą ir toliau, siekdamas užtikrinti...*“ [Min. dok., p. 19].

* *Nacionalinis susitarimas siekiant ekonominės ir socialinės pažangos, 2002-12-03. Ištrauka (ilustr. p. 11–15) →*

I PRIORITETAS – siekti, kad Lietuvos ekonomika taptų konkurencinga žinių ekonomika, užtikrinančia žinioms imlių darbo vietų gausą.

“Žiniomis besiremianti (žiniomis varoma) ekonomika tampa prioritetiniu Lietuvos siekiu. ES yra užsibrėžusi sukurti žinių visuomenę per artimiausią dešimtmetį; 2015 metais šioje srityje Lietuva gali būti pasiekusi panašų lygį. Tačiau žinių visuomenė yra itin sudėtingas iššūkis Lietuvai ir su juo gali nepavykti susitvarkyti, jei nebus pasiektas plačių visuomenės sluoksnių sutarimas ir stipri intelektualiai politinė valia.”

Valstybės ilgalaikės raidos strategija, 2002

Esminis tikslas – pasiekti, kad Lietuvos ekonomikos produktyvumas, kuris šiandien siekia tik 30% Europos Sąjungos vidurkio, per artimiausius 15 metų priartėtų prie dabartinio ES lygio. Tai įgalintų pasiekti, kad Lietuvos BVP (vienam gyventojui) per šį laikotarpį išaugtų 2-2,5 kartų, taip pat priartėtų prie dabartinio ES lygmens, atitinkamai padidėtų ir žmonių pajamos.

Siekiant didesnio ūkio našumo ir konkurentiškumo turime žymiai padidinti žinių vaidmenį visose pagrindinėse šalies BVP kuriančiose srityse. Pirmiausia reikia siekti, kad:

- Lietuvos pramonės struktūroje žinioms imli (aukštųjų technologijų) pramonė, kuri šiandien sudaro tik 6 proc., po 15 metų sudarytų 20-25% (atitiktų šiandieninį ES, JAV lygį);
- Tradicinės šiandien savo konkurentiškumą užsienio rinkose įrodžiusios ūkio šakos palaipsniui turės pereiti nuo pigia darbo jėga bei kapitalo investicijomis pagrįstos prie žinioms, mokslo tyrimams imlios inovatyvios pramonės sukūrimo.

Todėl valstybės dėmesys turi būti prioritetiškai skiriamas labiausiai konkurentiškoms, didesnę pridėtinę vertę kuriančioms tradicinėms ir aukštųjų technologijų ūkio šakoms, Lietuvos ūkio proveržio kryptims. Lietuva turi skirti ypač didelį dėmesį nacionalinio ir užsienio kapitalo pritraukimui į šias proveržio kryptis.

Veiksmai artimiausiems ketveriems metams:

1. **Prioritetinių proveržio kryptių nustatymas;**
2. **Galimybių sukurti aukštųjų technologijų pramonę suformavimas;**
3. **Klasterinės ekonominės politikos formavimas proveržio kryptyse;**
4. **Informacinės ir žinių infrastruktūros, atitinkančios žinių ekonomikos poreikius sukūrimas;**
5. **Užsienio kapitalo "medžioklė" proveržio kryptyse;**
6. **Valstybės aukštųjų technologijų politiką formuojančių institucijų sukūrimas.**

[...]

II PRIORITETAS - švietimo ir mokslo sistemą priderinti prie žinių visuomenės ir Europos aukštojo mokslo ir tyrimų erdvės iššūkių.

Švietimo, mokslo ir studijų sistemos uždaviniai

Lietuvos visuomenei postindustrinėje epochoje tampant žinių visuomene, ypatingą reikšmę įgyja švietimas, mokslas ir studijos. Šiame Nacionaliniame Susitarime dėmesys yra koncentruojamas į šalies ekonominės raidos perspektyvas ir jų keliamus iššūkius švietimo, mokslo ir studijų sistemai, tačiau ne mažiau svarbios yra ir pilietinės visuomenės raidos problemos. Tokia visuomenė negali stiprėti be humanistinio švietimo, orientuoto į pilietiškumo, dvasinių vertybių pažinimą bei puoselėjimą.

Orientacijos į žinių visuomenę pabrėžimas suponuoja valstybės rūpestį ne tik žinių ekonomika, bet ir kitais tautai ir valstybei svarbiais moksliniais tyrimais bei studijomis: istorija, kalba, kultūra... Tačiau, siekiant per 15 metų Lietuvoje sukurti europinį lygį atitinkančią žinių ekonomiką, švietimo, mokslo ir studijų sistema turi derintis prie šių ekonominių permainų keliamų reikalavimų. Todėl papildomi valstybės ir ES paramos resursai moksliniams tyrimams bei studijoms turi būti koncentruojami tose srityse, kurios atitinka Europos studijų ir tyrimų erdvės kokybę, tarpe jų, ir srityse, kurios atitinka ekonomikos „proveržio“ kryptis.

Kylant bendram ekonomikos lygiui, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas aukštųjų mokyklų ir mokslo institutų materialinės bazės stiprinimui, dėstytojų ir mokslininkų materialiniam skatinimui, siekiant, kad jų atlyginimų vidurkis bei vienos studijų vietos finansavimas artėtų prie Europos Sąjungos šalių universitetų standartų, o taip pat, kad būtų sukurta ir efektyviai įgyvendinama aukštųjų mokyklų ir mokslo institutų laboratorijų ir auditorijų aprūpinimo šiuolaikine įranga programa.

Remdamiesi Bolonijos proceso idėjomis, Didžiąja Universitetų Chartija, situacijos analize, pateikta Mokslo ir technologijų Baltojoje knygoje, turėdami tikslą aktyviai dalyvauti Lietuvoje kuriamos žinių visuomenės procese bei prisiderinti prie Europos aukštojo mokslo ir tyrimų erdvės, Lietuvos švietimo, mokslo ir studijų sistemai iškeliame šiuos pagrindinius uždavinius artimiausiems ketveriems metams:

1. Švietimo sistemos derinimas su žinių visuomenės poreikiais;
2. Studijų ir mokslinių tyrimų europinio lygmens kokybės užtikrinimas;
3. Reikalingos apimties ir kokybės studijų bei mokslinių tyrimų užtikrinimas ekonomikos "proveržio" kryptyse;
4. Mokslo ir studijų institucijų aktyvių ryšių su verslu skatinimas;
5. Mokslo ir studijų sistemos teisinės bazės tobulinimas.

[...]

III PRIORITETAS – įveikti skurdą ir socialinę atskirtį.

"...pagrindinės skurdo priežastys Lietuvoje yra mažo BVP ir didelės pajamų nelygybės kombinacija, nepakankamai išvystyta socialinė apsauga dėl mažų išteklių jai skyrimo ir tos apsaugos nepakankamas taikumas."

Skurdo mažinimo Lietuvoje strategija

Skurdas riboja žmogaus galimybes gyventi tinkamomis sąlygomis, laisvėje, turėti darbą, pastogę, galimybę mokytis visą gyvenimą, būti sveikam ir kūrybingam.

Šiuo metu Lietuvoje žemiau santykinės skurdo ribos gyvena 16 proc. gyventojų (tai yra jų išlaidos yra mažiau nei 50 % vidutinių vartojimo išlaidų), o socialiai atskirti ir gauna pašalpas apie 3,1 proc. gyventojų.

Santykinai aukštas šiandieninis skurdo lygis yra sąlygotas šiandieninės ekonominės situacijos. Skurdo įveikimas negali būti atsietas nuo bendros ekonominės pažangos. Todėl įveikiant skurdą **svarbiausiais laikome tris tikslus:**

- 1. Sparti ekonominė pažanga, skatinant teritoriškai tolygų viduriniojo sluoksnio formavimąsi.**
- 2. Žmogiškųjų resursų tobulinimas, siekiant žmones grąžinti į nuolat besikeičiančią darbo rinką.**
- 3. Valstybės išteklių socialinei paramai taiklus panaudojimas.**

[...]

IV PRIORITETAS – pertvarkyti kaimą sukuriant konkurencingą žemės ūkį, modernią infrastruktūrą ir aktyvaus verslo galimybes

"Pagrindinis žemės ūkio ir kaimo plėtros strateginis tikslas:

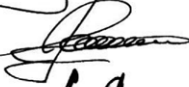

Tolydi, subalansuota žemės ūkio ir kaimo plėtra su modernia gamybine ir socialine infrastruktūra ir sveika aplinka, teikianti visos šalies gyventojams geros kokybės produktus ir paslaugas, o kaimo gyventojams – palankias verslo, darbo ir buitines bei socialines sąlygas...."

Lietuvos ūkio (ekonomikos) plėtros ilgalaikė strategija

Pripažįstant kaimo daugiafunkciškumą – aprūpinimą maisto produktais, žaliavų tiekimą pramonei ir ekologinės pusiausvyros užtikrinimą, o taip pat jo socialinę - politinę reikšmę, ypatingą svarbą įgyja **gerbūvio plėtros kaime uždaviniai:**

- 1. Stiprinti žemės ūkio konkurencingumą.**
- 2. Įvairinti ekonominę veiklą kaime bei sukurti kaimo gyventojams verslo, darbo bei buitines sąlygas artimas šalies vidurkiui.**

[...]

Lietuvos centro sąjunga		A. Čaplikas
Lietuvos liberalų sąjunga		E. Gentvilas
Lietuvos liberalų demokratų partija		R. Paksas
Lietuvos krikščionys demokratai	 	K. Būbelis P. Graičiūnas
Lietuvos socialdemokratų partija		M. Brazauskas
Moderniųjų krikščionių demokratų sąjunga		V. Bogušis
Naujoji sąjunga (socialliberalai)		A. Paulauskas
Nuosaikiųjų konservatorių sąjunga		G. Vagnorius
Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai)		V. Landsbergis
Vaištiečių ir naujosios demokratijos partija		K. Prunskienė
Asociacija INFOBALT		V. Vitkauskas
Lietuvos jaunimo organizacijų taryba		M. Kiznis
Lietuvos kolegijų direktorių konferencija		G. Bražiūnas

Lietuvos pramonininkų konfederacija

B. Lubys

Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija

E. Žvybas

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija

A. Sysas

Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmai

J. Ramonas

Lietuvos studentų atstovybių sąjunga

N. Šeža

Lietuvos studentų sąjunga

M. Reinikis

Lietuvos teisininkų draugija

V. E. Kurapka

Lietuvos vartotojų asociacija

S. Juodvalkis

Lietuvos verslo darbdavių konfederacija

V. Uspaskich

Rektorių konferencija

J. Antanavičius

Užsienio investuotojų forumas

C. G. Greaves

Žinių ekonomikos forumas

D. Masionis

Vilnius, 2002 m. gruodžio 3 d.